

חודש סיון הקהל וחינוך

למי מגיע
שכר בהקהל,
ועל מה?

טו. ומכל זה מובן גודל השכר של מלמדי תינוקות, וכל העוסקים בחינוך על טהרת הקודש.

ולכן, צריך להשתדל בזה ביותר, ולא לחשוב שמוטב ללמוד תורה מפי הגבורה, כמו במ"ת, כמארז"ל⁶⁹ "מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן כו'" – שהרי למדים מהענין דהקהל, שמעלת הלימוד והשמיעה של האנשים והנשים "כיום שניתנה בו בסיני" "מפי הגבורה", אינה מגעת לעילוי והשכר שבהבאת הטף.

וזהו גם הטעם לגודל ההשתדלות שהשקיעו רבותינו נשיאינו בענין החינוך⁷⁰, החל מלימוד אל"ף בי"ת, והיינו, שביחד עם התעסקותם בגילוי רזין דרזין, שזהו"ע לימוד התורה מפי הגבורה, התעסקו גם בחינוך של ילדים, באופן שבמשך הזמן "ישמעו ולמדו ליראה גו'".

טז. וזהו כללות הענין של "הקהל" – להעמיד חיל גדול של ילדים שבמשך הזמן "ישמעו ולמדו ליראה גו'",

ועי"ז זוכים להענין ד"הקהל" שיעשה הקב"ה – "קהל גדול ישובו הגה"⁷¹, כולל גם ילדים, כמובן מזה שהפסוק⁷¹ מזכיר גם "הרה ויולדת", ואפילו "עיור ופיסח"⁷¹, והיינו, שגם אלו שאפילו לאחרי ביאת משיח יהיו עדיין כמעמד ומצב של "עיור ופיסח", שפטורים מן הראי'⁵¹ – הנה על זה אומר הנביא, שגם אותם יקהיל הקב"ה, ואז ירפא אותם, ועד ש"והשתתוו לה' בהר הקודש בירושלים"⁷², שענינה של ירושלים הוא – שלימות היראה⁷³.

ומזה מובן, שהענין ד"הקהל" נוגע גם עתה, כי, אע"פ שביהמ"ק חרב, הרי ידוע שהחורבן הי' רק בגשמיות⁷⁴, כשם שענין הגלות הוא רק בנוגע לגוף, ואילו הנשמה לא הלכה בגלות⁷⁵, ולכן, העבודה ד"הקהל" ישנה בכל זמן ובכל מקום, ועאכ"כ בשנת הקהל.

ועבודה זו צריכה להיות מתוך שמחה וטוב לבב, וכהסיפור הנ"ל²³ אודות האיש-חיל שאמר לצמח-צדק שענין הנצחון הוא (לא ע"י דמעות, אלא) ע"י "מאָרש" של שמחה, והצ"צ קיבל את דבריו, ובהתאם לכך צריכה להיות העבודה מתוך שמחה של מצוה ושמחה של תורה, ולהמשיך זאת באופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"⁷⁶, עד ל"נחלה בלי מצרים"⁷⁷.

בס"ד. שיחת ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשכ"ז

יב. והנה, בנוגע למצות הקהל איתא בגמרא⁵⁵: "אם אנשים באים ללמוד, נשים באות לשמוע, טף למה באין? — כדי ליתן שכר למביאייהן".

ולכאורה הרי זה פלא גדול:

בשעה שהאנשים באים ללמוד (לעיין ולפלפל בשקו"ט בכל אופני לימוד התורה), והנשים באות לשמוע (לשמוע ענינים חדשים בתורה, דינים הנוגעים להן, שהרי הפרשיות שקורין בהקהל נוגעים גם אליהן) — במה נחשב שכר הבאת הטף לגבי ענינים הנ"ל?

גם מצד ענין השכל בלבד — הרי לימוד התורה הו"ע של הבנה והשגה, שיש בזה תענוג ועריבות ("געשמאַק"), וכפי שדרשו רז"ל⁵⁶ על הפסוק⁵⁷ "וכל חפצך לא ישוו בה", שאין שום דבר שמגיע למעלת התורה; ואילו הבאת הטף — שיכולה להיעשות גם ע"י משרת — איזה תפיסת מקום יש לה לגבי מעלת לימוד התורה?!

ובפרט מצד גודל המעלה של קריאת פרשיות התורה בהקהל ע"י המלך, כדברי הרמב"ם (לא בספר טעמי המצוות, אלא) בספר הי"ד בתור פס"ד להלכה⁵⁸: "יראה עצמו כאילו עתה נצטוו בה ומפי הגבורה שומעה, שהמלך שליח הוא להשמיע דברי האל", "כיום שניתנה בו בסיני". וא"כ, לאחר שהאנשים והנשים שומעים תורה מפי הגבורה — איזה תפיסת מקום יש לשכר על הבאת הטף?!

ואעפ"כ, הנה לא זו בלבד שזהו ענין שיש לו תפיסת מקום, אלא עוד זאת, שענין זה בא בתור הוספה על הלימוד והשמיעה של האנשים והנשים, ובאופן של שכר, ש"שכר מצוה מצוה"⁵⁹, ו"משכרה נדע מהותה"⁶⁰, וכיון שהשכר הוא על הבאת הטף, הרי מזה מובן גודל מהות הדבר, שזהו הענין הכי חשוב בהקהל — אף שלכאורה הרי זה לגמרי שלא בערך!

יג. והביאור בזה יובן מהמשך הכתוב — "ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים גו"⁶¹:

בפסוק זה מדובר אודות ה"טף", שבאותה שעה שהמלך ה' קורא פרשיות התורה, לא היתה אצלם הבנה והשגה בדברי המלך (ובפרט שלדעת רוב הפוסקים⁶² החיוב והשכר על הבאת הטף הוא לא רק בנוגע לאלו שהגיעו לחינוך, אלא גם בנוגע לאלו שזה עתה נולדו), ואעפ"כ, הרי זה פעל עליהם במשך זמן לאח"ז — ש"ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים גו".

וזהו הטעם לגודל השכר על הבאת הטף, עוד יותר מאשר שמיעת פרשיות התורה מפי הגבורה — כיון שע"ז "ישמעו ולמדו ליראה את ה' אלקיכם כל הימים", היינו, שמעמידים ילדים שילמדו תורה ביראת שמים.

יד. ויש להוסיף, שגודל מעלת הטף מודגשת גם בנוגע לשמיעת התורה מפי הגבורה בפעם הראשונה, בעת מתן-תורה:

אע"פ שלימוד התורה ה' גם קודם מ"ת, כפי שאמרו רז"ל⁶³ "אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי", ו"מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם", ולא רק אצל האבות עצמם, אלא כמ"ש⁶⁴ "ואת יהודה שלח גו" להורות לפניו", "לתקן לו בית תלמוד כו"⁶⁵ — הרי הענין דשמיעת התורה מפי הגבורה נתחדש במ"ת דוקא, כאשר "וירד ה' על הר סיני"⁶⁶.

לימוד התורה של האבות ה' אמנם במדרגה נעלית, שהרי האבות היו בבחינת "מרכבה"⁶⁷; אבל במ"ת נתחדש הענין דשמיעת התורה מפי הגבורה.

וכיצד זכו בני"י לשמיעת התורה מפי הגבורה במ"ת — דוקא ע"ז שאמרו "בנינו ערבים בעדינו"⁶⁸.

ונמצא, שהענין ד"בנינו ערבים בעדינו" הוא נעלה יותר משמיעת התורה מפי הגבורה, כידוע⁶⁹ שהדבר הגורם צריך להיות נעלה יותר מהדבר שנגרם על ידו.

ומזה למדים גם בנוגע לכל הזמנים, שכאשר האנשים צריכים ללמוד והנשים צריכות לשמוע, הנה קודם לזה — במעלה ובזמן — צריכים להביא את הטף, שזהו ענין נעלה יותר מהלימוד והשמיעה של האנשים והנשים, כשם שהענין ד"בנינו ערבים בעדינו" הוא נעלה יותר משמיעת התורה מפי הגבורה.